

เอกสารประกอบ

การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยและวิทยานิพนธ์

สาขาการศึกษาและสาขาที่เกี่ยวข้อง

ปีการศึกษา 2553

จัดทำโดย ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ <http://www.educ.su.ac.th>

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
งานวิจัยของคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รายวิชาชีวคฤุ กรณีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธุ์	1
รูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมในการจัดสวัสดิการสังคม โดยองค์ประกอบ ส่วนท้องถิ่นสำหรับผู้สูงอายุ โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์	8
ถอดบทเรียนกระบวนการการเรียนรู้เชิงบูรณาการกิจกรรมทางเศรษฐกิจ พอเพียงแบบก้าวหน้าของวิสาหกิจชุมชน เพื่อสังคมอยู่เย็นเป็นสุขในจังหวัดราชบุรี โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีรศักดิ์ อุ่่นอารมย์เลิศ	15
การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบและผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดย อาจารย์ ดร.เอกนถน บางท่าไม้, อาจารย์ ดร.อนิรุทธ์ สติมัน	25
ผลงานวิจัยของบุคลากรจากหน่วยงานภายนอก ผลการใช้กิจกรรมการถอดบทเรียนตามหลักกาลามสูตรของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา โดย รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่, อาจารย์ ดร.มารุต พัฒผล	42
การวิจัยและพัฒนาศัพท์ภาษามือไทยด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เบญจพร ศักดิ์ศิริ	50
การศึกษาสภาพการจัดการความรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในเขตภูมิภาคตะวันตก โดย ดร.พรพิมล หารษาภิรมย์โชค	57
การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ :พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น บ้านดอนตาเพชร จังหวัดกาญจนบุรี โดย นางนุติ รุ่งสว่าง	66

ชื่องานวิจัย ถอดบทเรียนกระบวนการการเรียนรู้เชิงบูรณาการกิจกรรมทางเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้าของวิสาหกิจชุมชน เพื่อสังคมอยู่เย็นเป็นสุขในจังหวัดราชบุรี
A Lesson Learnt from Progressive Sufficiency Economic Activities on Integrated Learning Processes of Community Enterprises for Green and Happiness Society in Ratchaburi Province

ชื่อผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อธิศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ

บทคัดย่อ

การวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ถอดบทเรียนการพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน 2) วิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้กิจกรรมทางเศรษฐกิจ 3) ศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคม 4) ศึกษาการปฏิบัติที่เหมาะสมในการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า และ 5) ศึกษาความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในวิสาหกิจชุมชน การวิจัยเรื่องนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสม การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ จำนวน 500 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง จำนวน 53 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ระดับลึก และร่างการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัย พบว่า บทเรียนที่ได้จากการใช้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินงาน ในทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ พฤติกรรมการปฏิบัติในวิสาหกิจชุมชนที่ส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมทางเศรษฐกิจมีการสร้างและใช้ความรู้ในการประกอบการ ได้บทเรียนที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้กิจกรรมทางเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า เกิดการปฏิบัติที่ดี/เหมาะสมที่ถือเป็นผลสำเร็จในการประกอบการ “ 4 ม.” ได้แก่ การไม่เสี่ยงมาก การไม่ดั้นร่นมาก การไม่มีหนี้สิน และ การมีความสุข มีบทเรียนที่ได้รับเป็นบทเรียนระดับบุคคล/ครอบครัว ได้แก่ การวิเคราะห์ตนเอง และการพึ่งตนเอง บทเรียนระดับชุมชน บทเรียนระดับสังคม และ “รู้ สู้ และระวัง” มีการเรียนรู้จากการแก้ปัญหาในชีวิตจริง มีความรับผิดชอบต่อสังคมมีความรับผิดชอบต่อผู้ร่วมงาน (แรงงาน) ความรับผิดชอบต่อกลุ่ม/เครือข่าย ความรับผิดชอบต่อลูกค้า ความรับผิดชอบต่อชุมชน ความรับผิดชอบต่อสังคม และความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ความสุขในตัวตน การมีความสุขในชีวิต มีคุณภาพชีวิตที่ดี ความสุขจากครอบครัวอบอุ่น ความสุขจากชุมชนเข้มแข็ง และ ความสุขจากวิถีแห่งความพอเพียง

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

จากกระแสการพัฒนาประเทศในอดีตที่ผ่านมา ประเทศไทยได้มุ่งเน้นเศรษฐกิจเพียงด้านเดียวเป็นหลักด้วยการคำนึงถึงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ว่าประเทศไทยจะมีอัตราการเจริญเติบโตมากน้อยเท่าใด โดยมีได้คำนึงศักยภาพและความพร้อมของชุมชนและสังคมขณะเดียวกันคนยังต้องพึ่งพาวัตถุดิบ วิธีการ และองค์ความรู้การพัฒนา สิ่งต่างๆเหล่านี้จากต่างประเทศ ตามวิถีทางของความทันสมัย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีแนวทางการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ปวงประชาน้อมนำไปสู่การปฏิบัติ ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมอย่างรอบด้าน สามารถประยุกต์ใช้ได้ทุกระดับทุกกิจการ ในขณะที่วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดการเรียนรู้กิจกรรมทางเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีปัญหาในด้านการผลิตทุน การตลาด และการจัดจำหน่าย ทำให้เกิดปัญหารอบด้าน ไม่ประสบความสำเร็จ จนอาจไม่สามารถดำรงอยู่ได้ ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้มุ่งวิจัยเพื่อถอดบทเรียนกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการกิจกรรมทางเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนว่ามีบทเรียนอย่างไร ต่อเนื่องจากการวิจัยในปีที่ผ่านมาที่มุ่งเน้นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ซึ่งหมายถึงเศรษฐกิจพอเพียงในระดับที่มีการรวมตัวกัน เพื่อร่วมกันดำเนินงานในเรื่องต่างๆ มีการสร้างเครือข่าย และการขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจในรูปแบบต่างๆ โดยประสานความร่วมมือกับภายนอก

วัตถุประสงค์การวิจัย

ถอดบทเรียน การพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้าของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วยกระบวนการเรียนรู้กิจกรรมทางเศรษฐกิจของวิสาหกิจชุมชน ความรับผิดชอบต่อสังคมหรือวิสาหกิจบริบาล ของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน การปฏิบัติที่เหมาะสมในการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้ากับเศรษฐกิจแบบทุนนิยมของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน และความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในวิสาหกิจชุมชน

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการความรู้ แนวคิด เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนและผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น (OTOP) แนวคิด เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม แนวคิดเกี่ยวกับความอยู่เย็นเป็นสุข และแนวคิด เกี่ยวกับการถอดบทเรียน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎีอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และการปฏิบัติที่นำไปสู่การพัฒนา

ตามแนวคิดและทฤษฎีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินการทางเศรษฐกิจในลักษณะต่าง ๆ ปัจจัยพื้นฐานบางประการด้านสังคมและเศรษฐกิจ การจัดการความรู้ ความรับผิดชอบต่อสังคม ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน และการถอดบทเรียน

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ **ระยะที่ 1** ศึกษาเชิงลึกของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน การสัมภาษณ์ระดับลึก จำนวน 10 คน การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ใช้แนวทางการสนทนากลุ่มกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 32 คน และกรณีศึกษา (Case Study) เป็นกรณีศึกษาเฉพาะราย 11 แห่ง โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) **ระยะที่ 2** ศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน และยืนยันผลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดราชบุรี ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบตามสัดส่วนของวิสาหกิจชุมชน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แนวทางการสัมภาษณ์ระดับลึก ร่างการสนทนากลุ่ม และร่างการสัมภาษณ์กรณีศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและผู้ช่วยนักวิจัย โดยใช้แบบสอบถามสอบถามผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน จำนวน 500 คน การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา แสดงค่า ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน ใช้สถิติทดสอบค่าที (Independent t-test) การวิเคราะห์แบบแปรปรวนทางเดียว (F-test) และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. กระบวนการเรียนรู้กิจกรรมทางเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้าของวิสาหกิจชุมชน พฤติกรรมการปฏิบัติในวิสาหกิจชุมชนที่ส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้กิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ยกเว้น การเรียนรู้วิสาหกิจชุมชนจากกระบวนการกลุ่มในระดับปานกลาง ส่วนข้อสูงสุด คือ การเห็นคุณค่าของความรู้และทักษะที่ฝังในตน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น รองลงมา คือ การเรียนรู้และปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของวิสาหกิจชุมชน และการใช้ความรู้เดิมผสมผสานความรู้ใหม่ในวิสาหกิจชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า และข้อที่ต่ำที่สุด คือ กระบวนการถ่ายทอดวิธีปฏิบัติที่ดีที่เป็นระบบ รวมถึงการมีจัดการทำข้อมูลที่ได้จากเอกสารและบทเรียนที่ได้รับ

วิสาหกิจชุมชนที่ศึกษามีกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่ม/เครือข่าย การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง “รู้ ลู่ ระวัง” มีการเรียนรู้จากการแก้ปัญหาในชีวิตจริง ตามขั้นตอนการจัดกระบวนการ

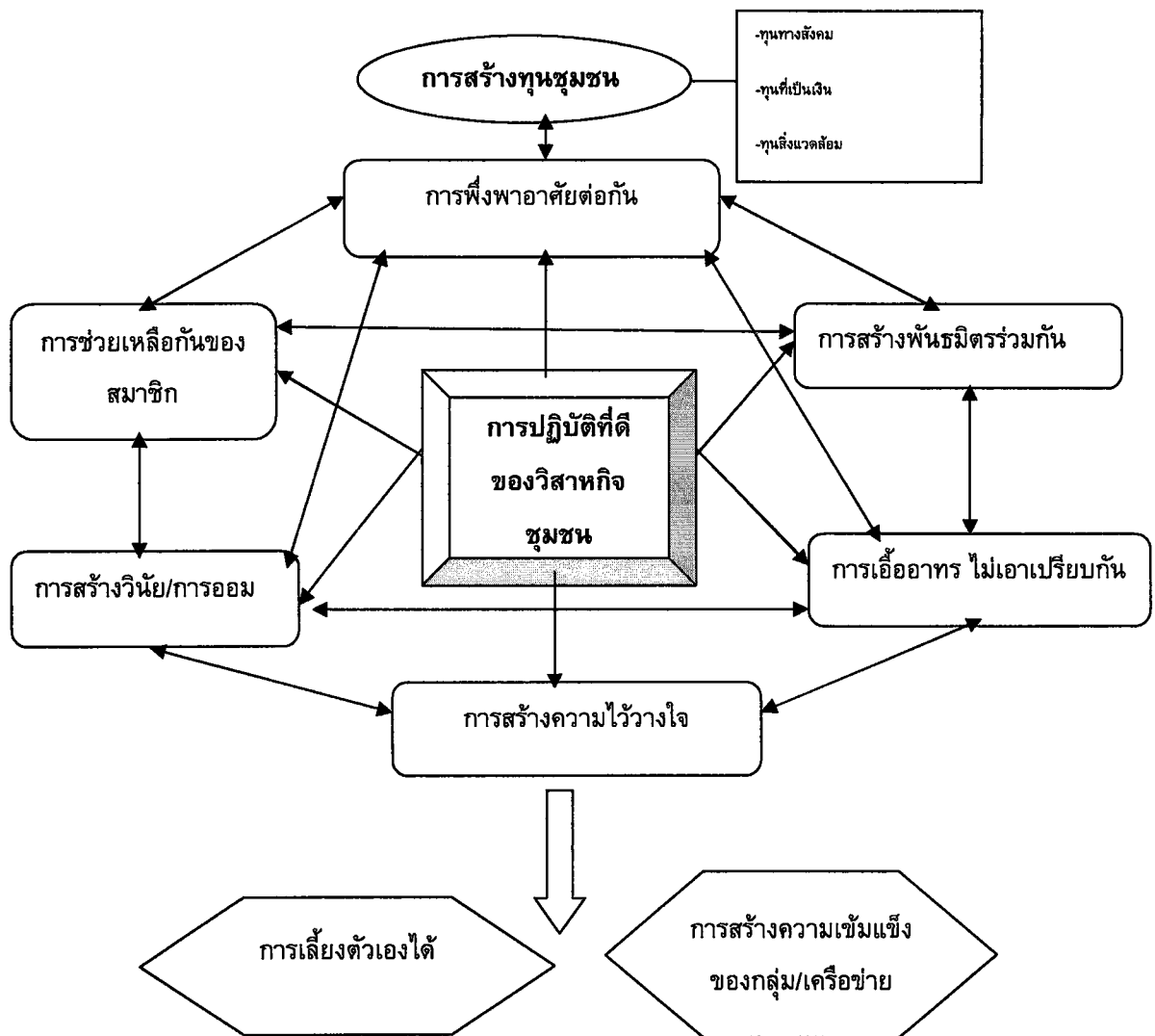
เรียนรู้ในวิสาหกิจชุมชน มีกระบวนการสร้าง/ขับเคลื่อนเครือข่ายการเรียนรู้ ได้แก่ บทบาทของผู้นำ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนาสู่หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย การวางแผน การพัฒนา การพัฒนาด้วยแผนชุมชน การกำหนดเป้าหมายของแผน การรวมกลุ่ม/การจัดตั้งกลุ่ม เพื่อสร้างเครือข่าย การขับเคลื่อนการเรียนรู้ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ การลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ และการประหยัด

บทเรียนที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้กิจกรรมทางเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ความเครียดที่เกิดจากการประกอบอาชีพ ส่วนข้อที่มีความคิดเห็นมากที่สุด คือ การพึ่งตนเองได้และก่อให้เกิดความยั่งยืน รองลงมา คือ การตระหนักในคุณค่าของการช่วยเหลือตนเองในการอยู่อย่างเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า และการใช้ความรู้ควบคู่คุณธรรมในการประกอบอาชีพ ตามลำดับ ส่วนข้อที่ต่ำที่สุด คือ ความเครียดที่เกิดจากการประกอบอาชีพ วิสาหกิจชุมชนมีการสร้างและใช้ความรู้ตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้าด้วย 3 หัวง 2 เงื่อนไข ได้แก่ 1) ความพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล ในด้านวิถีชีวิต ความมีเหตุผลในการไม่สิ้นเปลือง ความมีเหตุผลในการดำเนินชีวิต ความมีเหตุผลแบบค่อยเป็นค่อยไป 3) การมีภูมิคุ้มกัน เงื่อนไขความรู้ได้รับจากแหล่งของการเรียนรู้ 2 แหล่ง คือ (1) การเรียนรู้จากภายในจากฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น และ (2) การเรียนรู้จากภายนอกที่หลากหลาย ตามประเภทการเรียนรู้ ได้แก่ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เช่น การเรียนรู้ในวิถีธรรมชาติ 3 ระดับ การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้เชิงวิเคราะห์ การเรียนรู้จากการวิจัย การเรียนรู้ผ่านศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และเงื่อนไขคุณธรรม รวมถึงการมีบทเรียนจากการใช้ความรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การออม การลดหนี้ และการลดรายจ่าย มีศูนย์การเรียนรู้ เป็นแหล่งให้ความรู้ในชุมชน

2. การปฏิบัติที่ดี/เหมาะสมที่ถือเป็นผลสำเร็จในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชน การปฏิบัติที่ดี/เหมาะสมที่ถือเป็นผลสำเร็จในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีความคิดเห็นมากที่สุด คือ การนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการประกอบอาชีพ รองลงมา คือ มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีเหตุผล ค่อยเป็นค่อยไป ส่วนข้อที่ต่ำที่สุด คือ มีการรวมกลุ่ม/ร่วมมือช่วยเหลือกันในกลุ่ม/เครือข่าย นอกจากนี้วิสาหกิจชุมชนมีวิธีการคิด คือ กระบวนทัศน์การคิดใหม่ การตั้งเป้าหมาย มีการเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ การปฏิบัติตามแนวทางวิถีแห่งความพอเพียง “ 4 ม.” ได้แก่ 1) ไม่เสี่ยงมาก 2) ไม่ดิ้นรนมาก 3) ไม่มีหนี้สิน และ 4) มีความสุข การสร้างความแตกต่างของสินค้าและบริการ การขยายงานแบบค่อยเป็นค่อยไป การกระจายความเสี่ยง การศึกษาตลาดผู้บริโภค การสร้างวัฒนธรรมร่วมของสมาชิก การปฏิบัติที่ดีในการช่วยเหลือกันของ

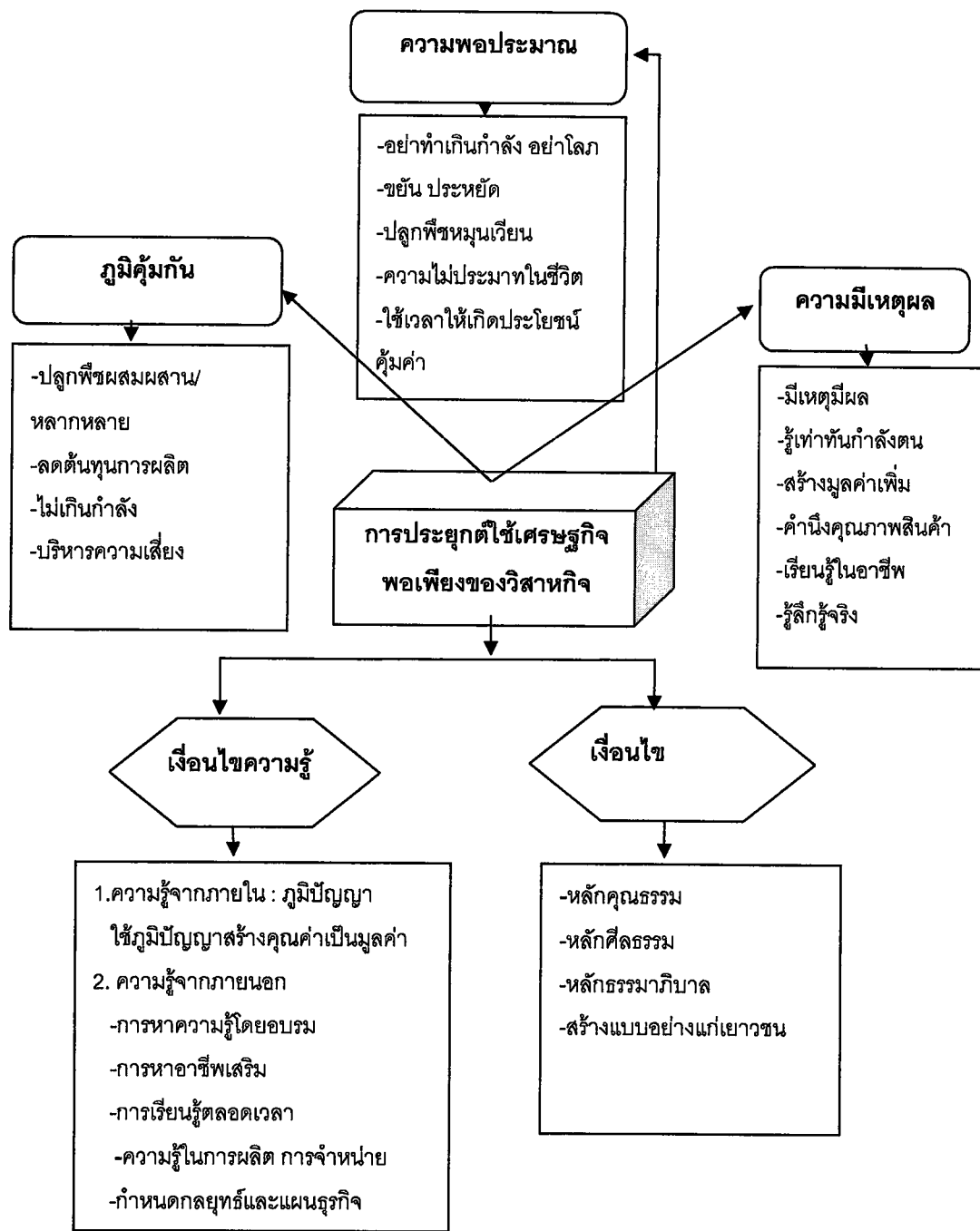
เครือข่าย : การพึ่งพาอาศัยกันการสร้างเป็นพันธมิตรร่วมกัน การเอื้ออาทรไม่เอาเปรียบกันการสร้าง
ความไว้วางใจให้สมาชิกการสร้างวินัย การยอมให้กับสมาชิก การช่วยเหลือกันของสมาชิก ผลของ
การปฏิบัติที่ดีของวิสาหกิจชุมชน คือ การเลี้ยงตัวเองได้ : รากฐานของการอุ้มชูตนเอง และการ
สร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม/เครือข่าย

ถอดบทเรียนวิสาหกิจชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า พบว่า
วิสาหกิจชุมชนมีการปฏิบัติที่ดี/เหมาะสมหลายประการ และแตกต่างกันไปตามประเภทของ
วิสาหกิจชุมชน วิเคราะห์ภาพรวมได้ว่า 1) การพึ่งพาอาศัยกัน ช่วยเหลือกัน 2) สร้างพันธมิตร
ร่วมกัน ระหว่างกลุ่ม/เครือข่ายกัน 3) การเอื้ออาทร ไม่เอาเปรียบกัน อยู่ร่วมกันได้ 4) การสร้างความ
ไว้วางใจให้กับสมาชิก ชุมชน และลูกค้า เป็นที่เชื่อถือในคุณภาพสินค้า 5) การสร้างวินัยการยอม ใน
รูปของบัญชีครัวเรือน บัญชีชีวิต และกลุ่มออมทรัพย์ 6) การช่วยเหลือกันของสมาชิกในกลุ่มและ
ระหว่างเครือข่ายทั้งวิชาการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และความร่วมมือในการแยกการผลิต รวมตลาด
ขายด้วยกัน 7) การสร้างทุนชุมชน ได้แก่ ทุนทางสังคม ทุนที่เป็นเงิน ทุนสิ่งแวดล้อม ทุนความรู้และ
กระบวนการเรียนรู้ และทุนทางความสุขจากการปฏิบัติที่ดีจึงนำไปสู่ การเลี้ยงตัวเองได้ของวิสาหกิจ
ชุมชนที่ศึกษา และสามารถสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม/เครือข่าย ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 ถอดบทเรียนวิสาหกิจชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า

การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ได้แก่ 1) ความมีเหตุผล ได้แก่ มีเหตุมีผล รู้เท่าทันกำลังคน สร้างมูลค่าเพิ่มฯ 2) ความพอประมาณ ได้แก่ อย่าทำเกินกำลัง อย่าโลภ ขยัน ประหยัด การปลูกพืชหมุนเวียน ความไม่ประมาทในชีวิต 3) ภูมิคุ้มกัน ได้แก่ ปลูกพืชผสมผสาน/หลากหลาย ลดต้นทุนการผลิต ไม่เกินกำลัง และบริหารความเสี่ยง เงื่อนไขความรู้ ได้แก่ ความรู้จากวงใน : ภูมิปัญญาใช้ภูมิปัญญาสร้างคุณค่า เป็นมูลค่า ความรู้จากภายนอก ได้แก่ การหาความรู้โดยการอบรม การหาอาชีพเสริม การเรียนรู้ตลอดเวลาฯ ส่วนเงื่อนไขคุณธรรม ได้แก่ หลักคุณธรรม หลักศีลธรรม หลักธรรมาภิบาล และสร้างแบบอย่างแก่เยาวชน ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 การประยุกต์ใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้าของวิสาหกิจชุมชน

3. บทเรียนที่ได้รับจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้ามาใช้ในวิสาหกิจชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ยกเว้นการกระจายความเสี่ยงและมีการบริหารความเสี่ยงจากธุรกิจในระดับปานกลาง ส่วนข้อที่มีความคิดเห็นมากที่สุด คือ การมีชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุข รองลงมา คือ การรู้จักแบ่งปันและไม่เห็นแก่ตัว และการก่อให้เกิดการ

พัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีร่วมกันตามลำดับ ส่วนข้อที่ต่ำที่สุด คือ การกระจายความเสี่ยงและมีการบริหารความเสี่ยงจากรูริค นอกจากนี้ยังพบ วิสาหกิจชุมชนมีบทเรียนจากในอดีต : การฟื้นความทรงจำ การขาดการเรียนรู้อย่างจริงจัง บทเรียนในปัจจุบัน จากประสบการณ์ตนเอง : บทเรียนเพื่อก้าวต่อไป บทเรียนจากประสบการณ์ตนเอง ได้แก่ 1) บทเรียนระดับบุคคล/ครอบครัว ได้แก่ การวิเคราะห์ตนเอง และการพึ่งตนเอง 2) บทเรียนระดับชุมชน 3) บทเรียนระดับสังคม บทเรียนจากการเรียนรู้ บทเรียนจากสังคมภายนอก : การเลือกรับปรับใช้ บทเรียนแห่งการบูรณาการสหวิสาหกิจ การประสานวงจรรการเรียนรู้ : หลอมรวมปัญญาสู่วิสาหกิจชุมชนเข้มแข็ง

4. ความรับผิดชอบต่อสังคมจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้ามาใช้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีความคิดเห็นมากที่สุด คือ ความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์/ความปลอดภัยต่อผู้บริโภค รองลงมา คือ ความรับผิดชอบต่อลูกค้า/บริการ เช่น การผลิตที่เน้นคุณค่ามากกว่ามูลค่า และความรับผิดชอบต่อการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติรอบข้าง ตามลำดับ ส่วนข้อที่ต่ำที่สุด คือ การรวมกลุ่มของวิสาหกิจชุมชนในการขายสินค้า

5. ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้ามาใช้ในวิสาหกิจชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีความคิดเห็นมากที่สุด คือ การกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมและการดำเนินการอย่างโปร่งใส เป็นธรรมไม่เอาเปรียบผู้บริโภค รองลงมา คือ การมีสัมพันธภาพครอบครัวที่ดี มีความรัก ความอบอุ่นร่วมกัน และสังคมมีความเอื้ออาทร ช่วยเหลือเกื้อกูลอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและสันติ ตามลำดับ ส่วนข้อที่ต่ำที่สุด คือ การสร้างความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายให้สามารถเข้าร่วมในการพัฒนาสังคม และการมีส่วนร่วมและกระจายการใช้ทรัพยากรให้ทุกภาคส่วนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทุกแห่ง ควรให้สมาชิกมีการเรียนรู้จากแหล่งความรู้ภายนอก โดยเฉพาะสื่อที่สำคัญต่างๆและความรู้ภายใน เพื่อบูรณาการการปฏิบัติที่ดี/เหมาะสม การจัดการเรียนรู้ ว่าสิ่งใดที่ทำแล้วมีประโยชน์ สามารถแก้ไขปัญหาลักษณะต่างๆได้จริง กระบวนการใดบ้างที่ควรทำไม่ควรทำ และนำมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตที่ถูกต้องทิศทางเพื่อชุมชนเป็นสุขได้จริง

2. ภาครัฐ เอกชน และสถาบันวิชาการ ควรสนับสนุนและขยายผลการเรียนรู้ในเรื่องการจัดการวิสาหกิจชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะการส่งเสริมอาชีพที่หลากหลายและมั่นคง การเสริมฐานความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการ การตลาด มาตรฐาน

ผลิตภัณฑ์และบริการ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน การส่งเสริมและพัฒนาให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มิให้เกิดการอพยพทิ้งถิ่นฐานไปหาแหล่งทำกินในเมืองหลวง

3. ภาครัฐ ผู้ประกอบการและครอบครัว ควรส่งเสริมและพิจารณา หาวิธีการลดความเครียด ในการประกอบอาชีพที่ต้องแข่งขันในยุคโลกาภิวัตน์ จากปัญหา เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การดำเนินแบบค่อยเป็นค่อยไป และสร้างภูมิคุ้มกัน ด้วยการบริหารความเสี่ยง แบบ “รู้ ลู่วัง”

4. ผู้เกี่ยวข้องควรสร้างความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม คุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ในการประกอบการ ให้เกิดขึ้นในจิตใจ ในสามัญสำนึกของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนทุกคน โดยไม่เอาัดเอาเปรียบผู้บริโภค/ลูกค้าและผู้เกี่ยวข้อง ความซื่อสัตย์สุจริตในการดำเนินชีวิต

5. ภาครัฐ เอกชน ผู้ประกอบการและชุมชนควรขับเคลื่อนการเรียนรู้ ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สู่หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ทำได้โดยให้ความรู้เรื่องของการทำกิจการแบบค่อยเป็นค่อยไป สิ่งสำคัญคือผู้ประกอบการจะต้องรู้จักสภาพของตนเองอย่างแท้จริงแล้ว ประกอบการให้มีขนาดพอดี พอเหมาะกับความสามารถของตนเอง

6. หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ควรสนับสนุนและส่งเสริมการสร้างความเข้มแข็งของภาคีเครือข่าย และกระจายการใช้ทรัพยากรร่วมกันให้ได้รับประโยชน์อย่างเป็นธรรม เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). การปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนเป็นสำคัญ .กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- ณรงค์ โชควัฒนา. (2542). เศรษฐกิจชุมชน : ทางเลือกเพื่อทางรอดสังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ถวัลย์ มาศจรัส.(2550). การจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมและพัฒนาการอ่านการเขียนแห่งประเทศไทย(สพทก.)
- นรินทร์ สังข์รักษาและคณะ.(2551).รายงานผลดีของการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการการเรียนรู้และจัดการความรู้ของวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาจังหวัดราชบุรี นครปฐม : 1. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- นิพนธ์ เทียนนิหารและคณะ. (2547).ความรู้ท้องถิ่น: การจัดการความรู้สู่การจัดการทางสังคม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยการจัดการทางสังคม.
- Foot, N. W., and B. Manville. (1996). Strategy as if knowledge manager. Fast Company, April, 66-67.

Henczel, S. (2003). Knowledge management for information professionals. Melbourne :
CAVAL collaborative solution.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา

ที่ทำงาน ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 73000

หมายเลขโทรศัพท์ 034-255095 มือถือ 081-8579337 , 083-8400065

ประวัติการศึกษา

ระดับปริญญาตรี สาธารณสุขศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล

สาธารณสุขศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ระดับปริญญาโท วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหิดล

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บริหารทรัพยากรมนุษย์) มหาวิทยาลัยสยาม

ระดับปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (พัฒนศึกษา) มหาวิทยาลัยนครินทรวิโรฒ

ชื่อผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ ชุ่มอารมย์เลิศ

ที่ทำงาน ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 73000

หมายเลขโทรศัพท์ 034-255095 มือถือ 081-8748614

ประวัติการศึกษา

ระดับปริญญาตรี ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ประถมศึกษา)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ระดับปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การวัดและประเมินผลการศึกษา)

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ระดับปริญญาเอก ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พัฒนศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย